

**KOTKA LASTEAIA**  
**KESKKONNAÜLEVAATUS 2024**

Kotka Lasteaed liitus Rohelise kooliga 27.09.2024.

**LASTEAIA ÜLDISELOOMUSTUS**

Kotka lasteaed on looduskaunis kohas asuv lasteasutus, kus keskkonnateadlikkus ja looduse väärtustamine on olulisel kohal. Lasteaed on osa Rohelise Kooli programmist, edendades säästvat mõtteviisi ja pakkudes lastele võimalusi õppida looduse keskel. Lasteaiapere tegevused on regulaarselt kajastatud nii lasteaia kui ka Kotka Lasteaia Rohelise Kooli Facebooki lehel, andes ülevaate igapäevastest õppetegevustest, projektidest ja sündmustest. Lähedus heinamaale, metsale ja jõele võimaldab rakendada loodusharidust igapäevastes tegevustes. Rühmad viivad läbi õppekäike hoovialalt välja iganädalaselt, mis rikastab laste maailmapilti.

Lasteaias on hetkel avatud kuus rühma: neli tavarühma ja kaks väiksemat erirühma. Käesoleval õppeaastal on Kotka Lasteaia nimekirjas 96 3–7 aastast last.

Lasteaial on mitmekesine ja kaasaegne õpikeskkond, kus on loodud turvalised ja inspireerivad mänguväljakud ning õuesõppe alad. Õuealal on õppepaviljonid, lauad ja pingid ning õppeaed, mis soodustavad õues õppimist ja mängimist. Koos lapsevanematega on ehitatud lindude pesakastid, mis toetavad õueala elurikkuse suurendamist. Esimesel aastal peale pesakastide paigutamist kolisid meile rasvatihased. Rühmad toidavad talvel linde. Selleks on loodud mitmeid võimalusi- söödamajakesed on kinnitatud rühmade akende külge ja ka mänguväljakule.

Igal rühmal on oma peenrakast, kus lapsed kasvatavad ise omale toitu. Õuealal on väike kanaaedik, mille eest lapsed koos täiskasvanutega hoolitsevad, et arendada kohusetunnet ning oma toidu väärtustamist.

Meie eesmärk on pakkuda igale lapsele turvalist ja toetavat keskkonda, kus nad saavad kasvada ja areneda vastavalt oma võimetele ning huvidele.

Vastavalt keskkonnaülevaatus tulemuste analüüsile keskendub Kotka Lasteaed 2024/2025 õppeaastal kolmele fookusteemale:

1. Elurikkus ja loodus
2. Tervis ja heaolu
3. Öueala

Keskkonnaülevaatus eesmärgiks oli kaardistada hetkeseis lasteaias nii laste, lapsevanemate kui ka õpetajate vaates. Keskkonnateemaline küsimustik õpetajatele ja lapsevanematele saadeti täitmiseks elektrooniliselt. Lapsi küsitles õppealajuhataja individuaalselt.

Küsimustiku eesmärk oli saada tagasisidet, mis on Kotka Lasteaia tugevused ja kitsaskohad Rohelise kooli programmiga alustamisel ja millised eesmärgid seame oma esimeseks aastaks.

Rohelise kooli programmiga liitumise raames moodustati Kotka Lasteaias Rohetiim, millesse kuulub igast rühmast üks töötaja, üks lapsevanemate esindaja ja üks laste esindaja. 2024 aasta sügisel loodi lastest koosnev keskkonnadetektiivide töögrupp, kuhu kuulub kuus last.

Lasteaia ruumides viidi läbi keskkonnaülevaatus. Keskkonnadetektiivid kaardistasid lasteaia hetkeolukorra, kasutades seirelehte, mis toetas märkamisi rühma- ja lasteaia üldruumides. Pöörati tähelepanu prügi sorteerimisele, elektri ja vee tarbimisele.

Keskkonnaküsimustiku tulemused vaadati üle Rohetiimi koosolekul, analüüsiti ning lisati parandusettepanekud tegevuskavasse. Üheskoos jõuti järeldusele, et rühmadesse ja üldruumidesse valmistatakse keskkonnadetektiivide abil lülitate märgised, mida valmis novembris 37 tükki. Eesmärk on elektri säästlik tarbimine. Tavarühmadesse jagasid keskkonnadetektiivid alternatiivkommunikatsiooni pildid, mis suunavad lapsi vett otstarbekalt kasutama.

## KESKKONNAÜLEVAATUSE ANALÜÜS

2024. aasta keskkonnaülevaatus viidi läbi vahemikus 25.10 -15.11.2024. Küsimustikule vastas 40 lapsevanemat, 18 töötajat ja 21 last (vanuses 4-7).

**PERSONAL: 18 osalejat, läbiviimise aeg: 25.10-05.11.2024.**

<https://drive.google.com/file/d/1s5COQWsqSvnTOEfeVRS3yqspwXhr7GGD/view?usp=sharing>

Kotka Lasteaia töötajate keskkonnaülevaatus küsitluses osales 18 töötajat. Küsitlus andis väärtuslikku teavet lasteaia keskkonnapraktikate, tugevuste ja arendamist vajavate kohtade kohta. Kotka lasteaia töötajad on enamasti keskkonnateadlikud ja rakendavad igapäevatoös säästlikke põhimõtteid. Küsitlust analüüsid saime materjali edasiste parenduste osas.

Töötajad tõid välja, et laste teadlikkuse tõstmine **elurikkusest** on oluline ning nad peaksid rohkem mõistma mulla tähtsust ja erinevate liikide rolli looduses. Pakuti välja idee luua lasteaia ette niitmata ala, et toetada mesilasi ja teisi tolmeldajaid. Samuti leiti, et peaks lastele pakkuma rohkem võimalusi loodust praktiliselt uurida ja mõista, kuidas erinevad liigid omavahel seotud on.

**Õueala** osas sooviti mitmekesisemaid mänguvõimalusi, sealhulgas rohkem kiikesid, jalgpalli- ja korvpalliala. Lasteaia õueala on märg ja porine, mis vähendab praegusel hetkel õueala täielikku kasutamist. Õueala kuivendamise seotud tööd on planeeritud kevadel 2025. Lisaks pakuti välja, et õuealale võiks lisada mesilastele ja putukatele sobilikke taimi ning luua kompostikasti ja taaskasutatud materjalidest klotsikasti. Ühe murekohana tõstatati ka õueala reeglite ühtlustamise vajadus.

Mõned õpetajad märkisid, et **mere ja rannikuga** seotud tegevusi võiks rohkem olla. Leiti, et väljasõidud mere äärde aitaksid lastel paremini mõista rannikukeskkonna olulisust. Kuna lasteaed ei asu mere lähedal, pole sellised õppetunnid igapäevaselt võimalikud, kuid võiks kaaluda vähemalt ühe väljasõidu korraldamist aastas või kutsuda spetsialiste, kes räägiksid mere ökosüsteemist ja selle hoidmisest.

Üks suurimaid murekohti **prügi ja jäätmete sorteerimise osas oli** pakendikonteineri puudumine. Kuigi rühmades sorteeritakse biojätmeid, olmeprügi ja paberit, kirjutas kaks töötajat, et ei kogu eraldi pakendeid, mistõttu lähevad kilekotid, piimapakid ja seebipudelid olmeprügi hulka. Saime aru, et osadel töötajatel ei ole infot lasteaias olemas olevatest pakendi kogumise võimalustest. Lasteaia prügimajas on olemas pakendikonteiner. Pärast küsitluse analüüsimist pildistasime üles lasteaia prügimaja konteinerid ja juhised ning saatsime need kirja

teel laiali kõikidele töötajatele. Lisaks tegime infokoosoleku, kus rääkisime prügi sorteerimisest.

**Tervisliku toitumise** edendamiseks on töötajad rakendanud mitmeid meetmeid. Lapsed saavad ise süüa valmistada, neile pakutakse tervislikke snäkke ja juurvilju ning kasutatakse võimalikult vähe suhkrut. Lasteaia menüüs on vähemalt kord nädalas kalatoit. Siiski töid mõned õpetajad välja, et toidu kvaliteet on ebaühtlane – mõnikord on lasteaias pakutav toit liiga soolane, rasvane või maitsetu ning hommikusöögid võiksid olla mitmekesisemad. Kuna Kotka lasteaia toitlustus tuleb väljapoolt, anname kõögile pidevalt tagasisidet toidu kvaliteedi kohta. Meie ettepanekuid arvestatakse.

**Globaalne kodakondsus** on lastega aruteludes käsitletav teema, kuid seni on keskendutud peamiselt erinevatele peremudelitele ja kodustele harjumustele. Konkreetseid rahvuseid ja nende kombeid on süsteemselt tutvustatud ainult ühes rühmas. See teema pakub töötajatele huvi ning võiks edaspidi leida koha igapäevases õppetöös, tutvustades eri maade kultuuri, toite ja traditsioone.

**Transport ja liikumisvõimalused** olid samuti teemaks. Mõned töötajad märkisid, et neil pole muud võimalust kui tulla tööle autoga, kuna ühistransport ei ole piisavalt hea. Samas pakuti välja idee autovabapäevade korraldamiseks, et innustada töötajaid proovima alternatiivseid liikumisviise, näiteks jalgrattaga või jalgsi liikumist.

**Energia ja vee säästmine** on valdkond, kus lasteaed on juba teinud samme keskkonnasõbralikumaks muutumiseks. Näiteks kasutatakse automaatkraane, mis aitab veekulu vähendada. Kuigi töötajad on teadlikud vajadusest elektrit ja vett säästa, võiks seda teemat veelgi rohkem teadvustada ja innustada ressursisäästlikku käitumist nii täiskasvanute kui ka laste seas.

Töötajad on teadlikud ka **kliimamuutustest** ja toovad välja, et nende panus selle leevendamisse hõlmab paberi säästmist, prügi sorteerimist, taaskasutamist, vee ja elektri säästmist ning vajadusel jalgsi või rattaga tööle tulemist. Üks vastaja märkis, et „Liigselt ei tasu hulluks minna, kuid mõistlik säästlikkus peaks olema elu loomulik osa“. See peegeldab tasakaalustatud suhtumist, kus keskkonnasõbralik käitumine peaks olema loomulik ja mõistlik osa igapäevaelust.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Kotka Lasteaia töötajad on üldiselt teadlikud keskkonnasäästlikest harjumustest ja rakendavad neid oma igapäevatöös. Samas on mitmeid valdkondi, kus saab teha parendusi, nagu prügi sorteerimise võimaluste suurendamine, õueala reeglite ühtlustamine,

toidumenüü mitmekesistamine ning lastele erinevate kultuuride ja keskkonnateemade mänguline tutvustamine.

**LAPSEVANEMAD: 40 osalejat, läbiviimise aeg 25.10-05.11.2024.**

<https://drive.google.com/file/d/1l63D6JDMwbGjkVaaVe1-SYoVgaRv63Es/view?usp=sharing>

Kotka Lasteaia lapsevanemate keskkonnaülevaatus küsitlus andis ülevaate perede keskkonnateadlikkusest ja harjumustest ning tõi esile lapsevanemate mõtted ja ettepanekud seoses keskkonnasäästlike praktikatega nii kodus kui ka lasteaias. Üldiselt on lapsevanemad teadlikud keskkonnasäästlikest harjumustest ning paljud rakendavad neid ka igapäevaelus. Samas ilmnesis ka kohad, kus saaks rohkem tähelepanu pöörata, et tõsta nii laste kui ka vanemate keskkonnateadlikkust.

**Toidujäätmete vähendamise** osas tõid paljud vanemad esile, et nad planeerivad toidukordi teadlikult, et vältida liigset toidu raiskamist. Kasutatakse nädalamenüü koostamist ning ostunimekirjade abil püütakse vältida tarbetut toiduvarumist. Mitmed pered on harjunud kasutama ülejääke uute toitade valmistamisel, näiteks kasutatakse kauem seisnud banaane smuutides või pannkookides, lihajääke suppides ning ülejääke järgmisel päeval toidu valmistamiseks. Lisaks tõid mõned vanemad välja, et nad sügavkülmutavad aeguma hakkavaid toiduaineid ning õpetavad ka lastele, et nad tõstaksid endale taldrikule ainult nii palju, kui nad ära söövad. See näitab, et lapsevanemad on üldiselt teadlikud toiduraiskamise probleemist ning kasutavad erinevaid meetmeid, et seda vähendada. Samas oli ka vastuseid, kus märgiti, et midagi otseselt ei ole ette võetud. See viitab, et teema võiks olla jätkuvalt lasteaias fookuses ning aidata suurendada lapsevanemate teadlikkust ka praktiliste näidete kaudu.

**Prügi sorteerimise ja keskkonnasõbralike** harjumuste osas märkisid paljud lapsevanemad, et nad sorteerivad kodus prügi ning püüavad vältida liigset pakendite tarbimist. Samuti toodi välja, et teadlik tarbimine ja taaskasutus on peredes järjest olulisemad – paljud pered ostavad vaid vajalikus koguses toiduaineid ja tarbekauba ning püüavad võimalikult vähe asju raisata. Siiski ei olnud prügi sorteerimine kõigi perede igapäevane harjumus, mis viitab sellele, et selle teema tähtsust võiks lasteaias rohkem rõhutada, kuna lapsed viivad sageli koju oma teadmised ja mõjutavad ka pere keskkonnakäitumist.

**Laste teadlikkuse tõstmist keskkonnateemadel** peeti küsitluses väga oluliseks. Mitmed lapsevanemad tõid välja, et nad hindavad lasteaias püüdlusi pöörata tähelepanu keskkonnateadlikkusele ja looduse hoidmisele. Samas leidis ka arvamus, kus väljendati muret

selle üle, kuidas erinevaid kultuuriteemasid lasteaias käsitletakse. Üldiselt soovivad lapsevanemad, et lasteaed annaks edasi teadmisi ja väärtusi, mis aitavad lastel mõista looduse hoidmise tähtsust ja keskkonnasõbralikke harjumusi, kuid teatud teemade käsitlemisel oodatakse läbipaistvust ja vanemate kaasamist.

Lapsevanemad väärtustavad ka praktilisi tegevusi ja keskkonnasõbralikke algatusi lasteaias. Paljud neist on valmis panustama laste teadlikkuse tõstmisesse ja peavad oluliseks, et keskkonnasäästlikud harjumused kujuneksid loomulikuks osaks laste igapäevaelust. Näiteks võiks lasteaed veelgi rohkem kaasata lapsi taaskasutuse, kompostimise ja loodushoiuga seotud tegevustesse, et tugevdada nende arusaama sellest, kuidas igapäevased harjumused mõjutavad loodust.

Kokkuvõttes näitas lapsevanemate küsitlus, et enamik peresid on keskkonnateadlikud ning paljud neist juba rakendavad säästlikke harjumusi oma kodus. Samas on jätkuvalt oluline tõsta teadlikkust prügi sorteerimisest ja toiduraiskamise vähendamisest, et veelgi enam peresid kaasata keskkonnasõbralikku mõtteviisi. Lasteaed saab siin mängida olulist rolli, pakkudes praktilisi tegevusi ja jagades teadmisi, mida lapsed saavad ka oma kodus rakendada. Lapsevanemad hindavad keskkonnateadlikkuse suunamist lasteaias ning soovivad, et see jätkuks ja areneks veelgi.

**LAPSED: 21 osalejat, läbiviimise aeg: 06.-15.11.2024.**

<https://drive.google.com/file/d/1CCaXR7LH3myyjlEqPlnPuxWDWZgs078/view?usp=sharing>

Kotka Lasteaia keskkonnaülevaatus küsitlus andis väärtuslikku teavet laste teadlikkuse, hoiakute ja kogemuste kohta keskkonnateemadel. Küsitluse tulemused näitavad, et kuigi paljud lapsed tunnevad loodust hästi ja mõistavad keskkonna hoidmise olulisust, on mitmes valdkonnas arenguruumi, eriti teadmiste täpsustamise ja praktiliste tegevuste osas.

Üks oluline teema küsitluses oli **Rohelise Kooli programm**. Selgus, et enamik lapsi ei tea täpselt, millega Roheline Kool tegeleb. Samas seostavad nad seda siiski looduse ja õppimisega, mis näitab, et teemast on mingil määral kuulda võetud. See viitab vajadusele tutvustada programmi eesmärke ja tegevusi mängulisemalt ja igapäevases õppetöös rohkem käsitleda.

**Looduse tundmise ja uurimise** osas märkasime, et lapsed tunnevad hästi lasteaia hoovis kasvavaid puid ja põõsaid ning oskavad nimetada mitmeid putukaid ja linde. See viitab sellele, et nad on loodusega seotud ja märkavad oma ümbrust. Samas ei ole kõik lapsed saanud

võimalust loodust põhjalikumalt uurida. Selleks võiks lasteaiad pakkuda rohkem looduse vaatlemise tegevusi ja eksperimente, et süvendada laste teadmisi ning tugevdada nende sidet loodusega.

**Prügi ja jäätmekäitluse** teemal teadsid lapsed hästi, et prügi maha viskamine on halb ning et see võib kahjustada loomi ja loodust. Samas oli sorteerimise ja jäätmekäitluse kohta teadmisi vähem. Paljud lapsed ei teadnud täpselt, kuhu prügi edasi läheb ja miks sorteerimine oluline on. Siin võiks rohkem rõhku panna praktilistele tegevustele, näiteks prügi sorteerimise mängudele ja selgitustele, kuidas jäätmeid ümber töödeldakse.

**Õueala kasutamise kohta** andsid lapsed mitmeid ettepanekuid. Nad sooviksid rohkem mänguvõimalusi, sealhulgas ronimistorne, liumägesid ja spordivõimalusi nagu jalgpallivärvad ja korvpallikorvid. Samuti tõid mõned lapsed esile, et õueala võiks olla paremini hooldatud, kuna seal on poriseid kohti, mis muudavad mängimise keeruliseks. See näitab, et lapsed tunnevad oma keskkonda hästi ja neil on selge arusaam, mida nad seal teha sooviksid.

**Vee ja energia säästmine** on teema, millest lapsed teavad üldiselt, kuid põhjendused ei ole alati selged. Enamik lapsi mõistab, et kraan tuleb pärast käte pesemist sulgeda ja elektrit ei tohi raisata, kuid paljud ei oska seletada, miks see oluline on. Seetõttu võiks lasteaias rohkem rääkida loodusvarade säästmisest ja elektrienergia tootmise mõjust keskkonnale.

**Tervise ja heaolu valdkonnas** oli näha, et lapsed teavad, et tervist tuleb hoida ja sport on kasulik. Nad oskasid selgitada, miks peab käsi pesema ning kuidas toitumine mõjutab tervist. Samas on veel arenguruumi, sest kõik lapsed ei tea, miks näiteks liigne ekraaniaeg võib tervisele kahjulik olla. Seega võiks neid teemasid mänguliselt käsitleda.

**Globaalne kodakondsus ja kultuuriteadlikkus** olid teemad, kus lapsed tundsid hästi Eesti tähtpäevi, kuid rahvustoitute ja teiste kultuuride tundmine oli piiratud. Kuigi mõned lapsed oskasid nimetada mõnda välisriiki, olid arusaamad teistest rahvustest ja nende kommetest tagasihoidlikud. Seega võiks tutvustada eri riikide kultuuri ja toite läbi praktiliste tegevuste, näiteks toiduvalmistamise ja rahvamuusika kuulamise.

**Liiklusohutus ja transport.** Lapsed eelistavad sageli jalgrattaga sõitmist ning teavad, et kiiver ja turvavöö on olulised. Samas jäi mõningate vastuste põhjal mulje, et kõik lapsed ei mõista päris täpselt, miks need ohutusmeetmed vajalikud on. Seega võiks liiklusohutuse teemal teha rohkem praktilisi õppetegevusi ja mängu.